

Els femicidis no són una prioritat pel govern mexicà

Escrit per Aroa Ortega, periodista
dijous, 23 d'abril de 2020 16:51

Entrevista amb Luz Estela, activista i defensora de DDHH

"Voldria ser la inspiració perquè altres generacions copsin els drets humans com un projecte de vida, com ho ha fet ella". Luz Estela, anomenada Lucha, segueix ajudant a les dones mexicanes, víctimes de la violència de gènere, a baixar de les creus de la rendició.

Consejera Ciudadana del Consejo de la Judicatura de Chihuahua, advocada, teòloga i mare, Luz ha presentat a Barcelona 'La Lucha. La historia de Lucha Castro y los derechos humanos en México', una novel·la gràfica que narra diverses històries de famílies mexicanes trencades per la violència de gènere. Cent pàgines carregades de protestes, investigacions i la valentia ciutadana publicada per Icaria Editorial i el suport documental de Front Line Defenders.

El president Andrés Manuel López Obrador (AMLO) subjuga l'atenció dels avis i avies a les filles perquè els fills es desentenen d'ells i d'elles davant la pandèmia. Setmanes abans, va acusar al neoliberalisme dels casos de violència de la menor Fátima i de la publicació de les imatges del cas d' Ingrid. Com lliga amb la idea que anuncia als matins a 'las mañaneras' (roda de premsa presidencial) amb les polítiques d'igualtat de gènere que reclamen les mexicanes?

Els femicidis no són una prioritat pel govern mexicà

Escrit per Aroa Ortega, periodista
dijous, 23 d'abril de 2020 16:51

Les dues ofertes polítiques que el president feia abans d'arribar al poder, van ser: combatre la corrupció i tornar la pau a Mèxic, violència detonada per la declaració de guerra de Felipe Calderón contra el narcotràfic.

Durant els discursos de la seva campanya proselitista ja es va advertir que les violències de gènere no era una prioritat. Va haver-hi, una gran expectativa perquè arribava al poder un partit d'esquerdes i s'esperava que les polítiques públiques fossin en concordança amb els supòsits d'aquesta ideologia. Un exemple és el missatge que envia en justificar els estereotips de gènere vers la criança. El problema amb AMLO és que ell és un President que 'no ho entén', i s'assabenta d'això. Normalment, actua més com un pastor d'una església que com un estadista.

Per què creus que el govern actual, amb més dones que mai en primera línia, no prioritza la violència de gènere?

Sabem que el 'cos de dona no garanteix res'. Tot i així, a Mèxic, dones d'esquerra feministes amb gran lideratge, han aconseguit posicions de poder, especialment, al poder legislatiu, que és on s'està avançant una mica.

No obstant, amb un president que no es deixa assessorar i pren les decisions unilateralment amb una dosi de supèrbia, és molt complicat que les dones incideixin.

Tot i així, el paper de les organitzacions socials i de funcionàries compromeses com **Olga Sánchez Cordero**

, Secretària de Governació;

Nadine Gasma

, directora de l'Instituto Nacional de las Mujeres... van obligar al President a implementar un pla per frenar els femicidis, després de la polèmica deslligada per limitar l'ajuda dels seus refugis.

Encara no es coneixen els resultats d'aquest pla que oferia enfocar els esforços en la prevenció, l'atenció a les víctimes i l'accés a la justícia amb la instal·lació de noves cases d'acollida i la revisió d'expedients judicials.

Els feminicidis no són una prioritat pel govern mexicà

Escrit per Aroa Ortega, periodista
dijous, 23 d'abril de 2020 16:51

Ara, amb la pandèmia no veiem una estratègia, (més enllà del propagandístic 'no estás sola'), per a les dones que es veuen obligades a viure amb el seu agressor en el marc del confinament.

Creus que l'oposició no aprofita l'alça que està generant el moviment feminista (en consonància amb altres països) per tal d'assenyalar a l'executiu?

Si que ho ha fet però ha estat 'satanitzat' fortament pel partit del Movimiento de Regeneración Nacional (MORENA) en considerar que s'ha sumat al moviment feminista per interès, ja que xoca amb la seva ideologia i raó no els n'hi falta. El Partido de Acción Nacional (PAN) és de dretes i rebutja el dret de les dones a decidir sobre el seu cos y condemna el moviment LGTB; per això se li considera un pur oportunisme polític el fet d'estar present ara a les marxes feministes.

Per altra banda, el Partido Revolucionario Institucional (PRI), es troba totalment capcot i ha perdut credibilitat. El propi feminisme radical els qüestiona i els ha demanat que deixin de lucrar-se políticament amb el moviment.

Des de 2015 i fins el febrer de 2020, els presumptes delictes de feminicidis només augmenten. Per què es dona aquesta tendència?

La tendència és molt senzilla de comprendre: la impunitat. No hi ha conseqüències per a qui maltracta a una dona. La cultura masclista es viu a Mèxic, com arreu del món, les dones es consideren propietat dels homes. L'embarbussament 'la ropa sucia se lava en casa' és un mandat que s'incrementa pel fàcil accés a les armes que avui tenen els homes del meu país i això col·loca a les dones en un nivell de vulnerabilitat més gran.

Mentre la cultura masclista no es desconstrueixi i no es treballi en la construcció de noves

Els feminicidis no són una prioritat pel govern mexicà

Escrit per Aroa Ortega, periodista
dijous, 23 d'abril de 2020 16:51

masculinitats, la problemàtica continuarà.

A Mèxic, no es parlava de feminicidis fins que vam col·locar a l'agenda nacional i internacional la problemàtica de les assassinades de Ciudad Juárez, al 1993. No teníem assumit el feminicidi como concepte acadèmic feminista.

Dins de la 4T, ha anunciat i/o ha executat ja el Consejo Nacional de Seguridad Pública alguna política de seguretat per a les dones?

El pla nacional de seguretat del 2018 al 2024 visibilitza com principals problemes delictius els relacionats amb el robatori produït amb una arma, l'assalt a una casa, el segrest, les lesions, l'homicidi, el narcotràfic i la tracta de persones. El catàleg correspon a delictes patrimonials i els de gènere, a excepció de la tracta, que són invisibles.

Per tant, un problema que no se visibilitza, no existeix i com a conseqüència, no hi ha propostes específiques per fer-hi front. No hi ha estratègies per combatre la violència que s'esdevé portes endins.

Què falla perquè la igualtat de gènere (en definitiva, el respecte per la vida) no es desenvolupi? És una idea poc sofisticada, no s'enfoca com una mostra de progrés social o és que les polítiques igualitàries no donen vots?

Un poble sotmès, amb una violència estructural que amenaça les seves vides per la desnutrició, la pobresa, amb un accés limitat a l'educació, té altres prioritats. La igualtat no es relaciona amb les seves necessitats bàsiques.

Els femicidis no són una prioritat pel govern mexicà

Escrit per Aroa Ortega, periodista
dijous, 23 d'abril de 2020 16:51

Esperem que les noves generacions ho assumeixin como una necessitat...això si que es pot veure a les grans manifestacions mundials del 8 de març a Mèxic. Falta que aquest moviment s'articuli i no es quedi en una commemoració.

Per què la disjuntiva jurídica entre homicidi femení dolós i femicidi?

Jurídicament, hi ha dos tipus de delictes: dolosos i culposos.

La diferència radica fonamentalment en la intenció en cometre'ls. Es produeix un delicte dolós si existeix la intenció de cometre'l i culpós quan no hi ha intenció.

El problema és que el 98% dels casos de violències de gènere, especialment la domèstica, no arriben davant un jutge i quan hi arriben, els operadors del sistema de justícia s'encarreguen de minimitzar els problemes, negociar els acords o desvirtuar la intencionalitat de l'agressor.

La Llei Olimpia i el Banc d'ADN que va anunciar el govern acceleren la investigació de casos de violència de gènere?

Mèxic es conegut a la regió per ser el país que posseeix més instruments jurídics per combatre les violències de gènere. La llei general de les dones a una vida lliure de violència és una llei referent en el continent americà. Mèxic ha signat tots els tractats internacionals sobre drets humans. No parem de signar lleis. El component formal (lleis) està totalment saturat. El problema és la interpretació que fan els operadors d'aquestes lleis (fiscals, perits, policies, jutges i jutgesses).

Com es treballa l'eradicació de la violència de gènere a les aules?

Es requereix un procés d'educació amb perspectiva de gènere i aquest és el principal repte.

L'educació s'ha d'iniciar des del kinder (escola bressol), a la primària i a tots els nivells però primer s'ha d'educar a qui educa: es a dir, al professor, per tal de que aquest ho assumeixi a la seva vida personal més enllà dels continguts del text.

Actualment, els avanços de la dreta s'han enfortit davant d'un govern que s'anomena d'esquerres. Es qüestiona moltíssim el dret que tenen els pares a ensenyar una educació sexual des de casa. Mentre el nivell del debat sigui si un llibre de text pot contenir informació sobre l'ús del condó o no, anirem molt endarrerits.

Quin assessorament rep una presumpta víctima si truca al número d'atenció per violència de gènere?

Els 31 estats que conformen Mèxic són autònoms en quant a la seva forma d'operació interna però, en general, es qüestiona allò dit per la víctima. Hi ha estats, com ara Chihuahua, on hi ha grans avanços: el personal que rep la trucada activa una alarma immediatament. Alguns estats disposen de fiscalies especialitzades per atendre a dones que pateixen violència... però en general, el comentari és que no s'ofereix cap mesura de protecció per a qui s'atreveixen a denunciar, que és la etapa de més risc. Remeto a la forma en que actuen els operadors del sistema de justícia.

Els femicidis no són una prioritat pel govern mexicà

Escrit per Aroa Ortega, periodista
dijous, 23 d'abril de 2020 16:51

Encara és necessari argumentar la igualtat de gènere des del relat religiós?

I tant: és una assignatura pendent per a l'església catòlica. Hi ha un desensopir molt esperançador impulsat per teòlogues i religioses que han fet una nova hermenèutica dels textos de l'església i qüestionen el Déu venjador, fent-lo des de dins d'una estructura patriarcal que justifica la violència contra les dones amb l'únic objectiu que la creu. És ara quan estem baixant de la creu ensenyant que el patiment no és destí ni redempció.

Quines són les seves metes com a dona, advocada, mare i mexicana?

Ser feliç, viure i deixar viure a aquells amb qui coincideixo. Vull aprendre cada dia a ser compassiva i espero no tornar a la mare terra amb les mans buides. La meva afirmació és: sóc Luz Estela, Lucha.